

Τι είναι, κουμπάρε, τα καρτέλ;

Άρχισαν να γίνονται αρκετά βήματα. Απαιτούνται πολλά περισσότερα αν θέλουμε να ξεφύγουμε από το «βαλκανικό» μας παρελθόν

Αργύρης Αργυριάδης

Ο Αργύρης Αργυριάδης σχολιάζει την επέμβαση των ελεγκτών της Επιτροπής Ανταγωνισμού στα γραφεία μεγαλοστελεχών των ελληνικών τραπεζών.

Την περασμένη εβδομάδα πληροφορηθήκαμε ότι επί δύο ημέρες, 112 περίπου ελεγκτές της Επιτροπής Ανταγωνισμού έκαναν «φύλο και φτερό» τα γραφεία των μεγαλοστελεχών των συστημικών τραπεζών της χώρας. Σύμφωνα με τον Τύπο, η επέμβαση της αρμόδιας Ανεξάρτητης Αρχής οφείλονταν στην ταυτόχρονη επιβολή υψηλών χρεώσεων σε τραπεζικές υπηρεσίες που μέχρι πρόσφατα παρέχονταν δωρεάν στο πλαίσιο της γενικής άδειας τραπεζικών συναλλαγών που έχουν λάβει τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα από την Τράπεζα της Ελλάδας.

Σύντομα αποδείχθηκε ότι η σχεδόν κινηματογραφική επιδρομή των αρμοδίων ελεγκτών δεν οφείλονταν στις ανωτέρω –εν πολλοίς παράδοξες– χρεώσεις αλλά σε καταγγελία του ψηφιακού παρόχου Νίνα, ο οποίος έχει ασκήσει σχετική προσφυγή ήδη από το περασμένο καλοκαίρι κατηγορώντας τις συστημικές τράπεζες ότι παραβιάζουν τις διατάξεις περί ελεύθερου ανταγωνισμού υιοθετώντας πρακτικές που εμποδίζουν την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Κάπως έτσι, η λέξη «καρτέλ» επανήλθε στο προσκήνιο κάνοντας πολλούς να θυμηθούν ότι είχε μεσουρανήσει στο πλαίσιο των ιδεολογικών μαχών των περασμένων δεκαετιών. Τι ονομάζουμε, όμως, καρτέλ; Στη νομική και οικονομική επιστήμη με τον όρο αυτό αναφερόμαστε σε τυπικές ή άτυπες συμφωνίες συνεργασίας μεταξύ ενός αριθμού ολιγοπωλιακών επιχειρήσεων, προκειμένου να εκμεταλλευθούν και να μοιράσουν την αγορά, ορίζοντας συνήθως και κοινές ή παραπλήσιες τιμές προϊόντων. Με τον τρόπο αυτό οι συμπράττουσες επιχειρήσεις αποφεύγουν τον μεταξύ τους ανταγωνισμό σε βάρος των υπολοίπων συμμετεχόντων στην αγορά και προφανώς σε βάρος των καταναλωτών (άλλωστε πρωτίστως στην ευημερία των τελευταίων αποσκοπεί η νομοθεσία περί ανταγωνισμού μέσω της διασφάλισης της παραγωγικής και καταναλωτικής αποτελεσματικότητας). Οι συμπράξεις επιχειρήσεων μπορεί να βασίζονται σε ρητές συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές (concerted practices) οι οποίες είναι σιωπηρές.

Προφανώς, η δεύτερη λέξη που αποκτά τη δική της βαρύτητα στο υπό εξέταση θέμα είναι ο όρος «ανταγωνισμός». Ο τελευταίος δεν προέρχεται από τη νομική γλώσσα. Οι ρίζες του βρίσκονται στην κοινωνιολογία. Αποτελεί έκφραση μιας ανθρώπινης συμπεριφοράς που οδηγεί στη διεκδίκηση του ίδιου πράγματος. Η διεκδίκηση προϋποθέτει πλειονότητα διεκδικητών, κοινό αντικείμενο διεκδίκησης και γνώση για την ύπαρξη διεκδικητών. Και κάπου εκεί εισήλθε και η νομική επιστήμη για να ρυθμίσει μια πρωτίστως κοινωνική και οικονομική λειτουργία.

Τα αποτελέσματα της παρέμβασης της αρμόδιας ελεγκτικής αρχής μάλλον θα αργήσουμε να τα πληροφορηθούμε. Η αξιολόγηση των στοιχείων και η συνεξέτασή τους απαιτεί εργώδη προσπάθεια. Το μόνον βέβαιο είναι ότι έστω σε συμβολικό επίπεδο αυτή η χώρα δείχνει να αλλάζει μέσα από παραδοξότητες και αντιφάσεις. Την ίδια ώρα που θεσμοθετεί ουσιαστικά το ακαταδίωκτο των τραπεζικών στελεχών (τούτο αποτελεί δυστυχώς παγκόσμια πρωτοτυπία και επονείδιστη αυτοϋπονόμευση του κράτους δικαίου) μια Ανεξάρτητη Αρχή δείχνει να παίρνει πολύ σοβαρά το ρόλο της «κάνοντας ντου» στο άβατο των «εγχώριων κολλυβιστών». Θα ήταν ιδιαίτερα ενδιαφέρον κάποια στιγμή να πληροφορούμασταν για τις ενέργειες που έχει κάνει η Τράπεζα της Ελλάδας –ως άλλη ανεξάρτητη εποπτική αρχή– για τον τρόπο που εφαρμόζουν οι εποπτευόμενες τράπεζες το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο και τις πράξεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας. Ας ξεκινήσει ερευνώντας τίνι τρόπο εφάρμοσαν τα πιστωτικά ιδρύματα τον περιώνυμο Κώδικα Δεοντολογίας (Ν. 4224/2013) και πόσες φορές ενημέρωσαν εγκαίρως τους εγγυητές των δανείων για την υπερημερία του πρωτοφειλέτη (όπως η υπ. αριθ. 2501/2002 Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας επιτάσσει).

Άρχισαν να γίνονται αρκετά βήματα. Απαιτούνται πολλά περισσότερα αν θέλουμε να ξεφύγουμε από το «βαλκανικό» μας παρελθόν και να αναζητήσουμε τη θέση μας σε μια Ευρώπη όπου ο έλεγχος των τραπεζών δεν μπορεί να είναι πρωτόφαντη είδηση...